

Siunnersuut uunga: Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata allangortinnissaa pillugu Inatsisartut inatsisaat (Inuit immikkut ittumik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartutut isigineqarsinnaanissaannut tunngatillugu piumasaaqatinik allanguineq)

(Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermt Naalackersuisoq)

Siullermeerneqarneranut oqaaseqaat:

“Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat”. Tassa Inatsisip sammisatta maanna allangortinniarneqartup qulequtaa.

“Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat”. Inatsisip qulequtamisuulli siunertaqaqqissaarpoq, tassa Nunatsinni Kalaallit suliffissanut siulliususaatitaanerit illersorniarlugit siunertaqartoq. Siunertaqaraluartoq.

Maannali inatsisip sammisatta sukatarniarneratut ilaatigut nipeqarpalutseriarlugu, inuiaat kalaallit illersorneqarnissaanut Naalackersuisut ilanngussaqaqangiivissimallutik allamiunut aamma oqilisaaffiginninniarpur. Aasit.

Naalackersuisut suliaannut uagut Inatsisartuusugut aaqqitassaqaangaatsiarpugut.

Naalackersuisummi allamiunut suli oqilisaanerorusupput. Taamaasinerminnilu Inuiaat Kalaallit illersornissaannut ilanngussaqaqarsimangillat. Naalackersuisormi siunnersuuteqartoq namminerpiaq siunnersuummut saqqummiussinerminut allakkiaani ilaatigut imatut allassimasoqarpoq, issuaassaanga:

“... siunnersuut suliarortut avataaneersut Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu inatsimmi ilaatinneqanngitsut Kalaallit Nunaanni akissarsiorfiusumik atorfillit aappaannut inooqataannulluunniit sakkukilliliinerussaaq”

Issuaallunga nangeqqippunga:

“... sulisussarsiornissap ajornannginnerulernissaa siunertaavoq”

Issuaaneq naavoq.

Tassagoq allamioq avataaneersoq Nunatsinnut suliarturni, immikkut Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartutut kalaaliussuseqarnerulersimasutut inatsisitigut taagorsinnaassavarput. Taassumalugooq allamiup aapparisa inooqataaluunniit, sumilluunniit apeqqusinniivillugu, aamma assinganik kalaaliussuteqartutut pisinnaatitaaffeqalertissavarput.

Tikerlaat aapparineragaat immikkut ittumik Kalaaliussuseqartilernissaat oqilisaavigineqarniarpoq. Tassa ulloq siulleq Kalaallit Nunaannit allamiup atorfeqarnikkut aapparisa siulliususaatitaalersinniarneqarpoq.

Inuiaalli Kalaaleqatigut nunamut allamut ilinniariarnerminni meerartaarsimagunik, ingerlaannaavik meerartik nassarlugu Nunatsinnut uteraluartulluunniit, meerarlu taanna kingorna Nunatsinniiginnaavikkaluarpat, nunarput qimallugu arlaannut nuussimaguni, tassanilu sulilluni ilinniarluniluunniit ukiut sisamat Nunarput tassa qimaqqalaarsimaguniuk, Nunatsinni atorfeqarnikkut siulliususaatitaanerminut tassa pisinnaatitaaffeqassanngilaq.

Kisianni, allamiup suliarturni, sumilluunniit Inuiaat Kalaaliussuseqanngitsup, taassumap inooqataa, aapparisaaluunniit, atorfissanut siulliususaatitaalersillugu aamma pisinnaatitaaffeqartinnerunissaa Naalakkersuisut angorusuppaat.

Ajorpoq. Ajorluinnarpoq.

Naalakkersuisut siunnersuuteqarnerminni allamiunut oqilisaanissartik paatsuugassaangitsumik naqissuserluinnarniarpaat. Miserratigineqanngilarlu, qujanartumik isertuunneqanngilaq. Inatsisigummi malillugit Naalakkersuisut sallusinnaatitaanatik paatsoorsaareqqusaannginnamik. Taamaasilluni uani siunertavitsik allattussaataagamikku aana miserratiginagu allassimavaat. Tassuuna eqqortumik sullissipput.

Kisianni, ersarissumik taanna allakkaluarlugu, aamma pingaaruteqarluinnartumik allanngisaqarput. Ajorluartumik kukkussuteqartumik allanngitsuugaqarsimapput.

Tamanna allanngitsoorsimasaannut tamat oqartussaanerata aqqani naqqiuteqartariaqarpugut. Maani uagut Nunagisatsinni peruserput malillugu, inatsisiliortarnitsinni Inatsisartut aqqusaaqqaartarnerat qujassutissaqarfigaarput.

Taamaasillutami maani uagut qinikkatut, Naalackersuisut inatsisiliariniagaannut kukkussutaat, pisussaaffeqaraluarlutik ilanngutinngitsoorsimasaat, Inuiaqatigut sinnerlugit naqqinnissatsinnut pisussaaffeqarnerput atorlugu taamaasilluta naqqiuteqartussaavugut.

Uteqqissavara, una inatsit taaguuteqartoq "Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat", inuit Nunatsinni aallaaveqavissut suliffissanut siulliusussaataitaallutik salliunneqartarnissaannik siunertaqarpoq.

1992-imili atuutilernikuuvoq. Qanganngulertoq. Inatsisepassuit Inuiatsinnut pisinnaatitaaffitsigut illersuinerit suli atuutilingitsut sananeqarnikuuvoq. Taamanimi 1992-imi suli nunap inoqqaavisa kinguaavitut, tassa nunaqavissutut, inuiattut pisinnaatitaaffeqarnerput inatsisinngortinneqanngilaq.

Kalaallimmi Inuit 1997-imi, tassa una inatsisip sammisatta atuutilerneraniit ukiut tallimat (5) aatsaat qaangiutereertut, nunap inoqqaavisa kinguaavisut inatsisitigut pisinnaatitaaffipput atuutilernikuuvoq¹. Uungalu inatsimmut tulluarsarlugu suli tamanna ilanngunneqanngilaq.

Taanna inatsit, taamani Namminersornerullutik Oqartussat sukataarussaas, Danmark-imi Folketing-imi inatsisiliaralugu akueraat. Eqqaamassavarpullu taanna inatsisitut ulloq manna tikillugu suli atuuppoq.

Aamma, maanna una inatsit allanngortinnissaanut sammisarput 1992-imi sanaajusup, kingorna immikkut ittumik pisoqarnikuuvoq: Namminersulernikuuvugut.

Namminersulernittalu inatsisaani, tassa Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi², aallartinnerani ilaatigut imatut allaqqavoq, issuaavunga:

¹ Bekendtgørelse af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater (BKI nr 97 af 09/10/1997)

² Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit (LOV nr 473 af 12/06/2009)

"Nunat tamat akornanni inatsisit malillugit inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaassuseqarlutik inuiaanerat akueralugu inatsisip matuma tunngavigai..."

Issuaaneq naavoq.

2009-imi Inuiaat Kalaallit namminneq aalajangiisinnaassuseqarlutik inuiaanerat akuerineqarpoq. Inuiaat Kalaallit inatsisitigut illersugaanerata Nunat tamalaat akornanni taamaasilluni akuerineqarnikuvoq. Allaammi inuiaassuseqarnerput, immikkullu Inuiaat Kalaaliusut illersorneqarnerput, Nunarsuarmi nunat tamalaat akuerinikuaat.

Uagulli, maanna uani inatsit 1992-imeersumi sammisatsinni, tamanna pisimasoq naqqiutigalugu ilanngunniikuunngilarput.

Maanna inatsit uani sammisatsinnut, tassa Kalaallit suliffissaanut siulliususaatitaanerannut siunertaqartumut, Inuiaat Kalaallit inatsisitigut illersorneqalersimanerat ilanngunneqarnissaanut siunertaa naapertuutilersinniarlugu naqqiuteqarnissatsinnut pisussaaffeqarpugut.

Taamaattumik Naleraq sinnerlugu inatsit pineqartumi allannguutissatut ilanngunneqarnissaanut una sakkortunerpaamik pumasarivarput:

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaanni³ § 4-imi, Atorfinitsitsinermit inuk immikkut ittumik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut, piunasaqaatitut ilanngunneqassasoq Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit⁴ naapertorlugu "Inuiaat Kalaallit".

Taamaasilluni inatsisitigut atorfinitsitsinermit inuit immikkut ittumik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut "Inuiaat Kalaallit" isigineqalernissaat ilanngunneqassaaq.

Taamaasillunga, tamat oqartussaanerata aqqani qinersisartunut, Inuiaat Kalaaliusunut pingaaruteqartumik maanna oqaaseqalaassaanga.

³ Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat (nr. 27, 30. Oktober 1992)

⁴ Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit (LOV nr 473 af 12/06/2009)

Maluginiassavarsi, tamakkua taaqqissaarlugit Inatsisitigut eqqortut taasakka, maani partiit amerlanerussuteqartut ilanngunnaviangilaat. Ilannguteqqusat eqqortuupput, ilanngunnissaannullu pisussaaffeqarpugut.

Kisianni patsisissanik ujartuisoqassaaq, uani Inuiaat Kalaaliusunut illersugaanissaannut tunngasunik allassimasoqanngiivittoq amerlanerussuteqarlutik akuersissutigineveersaarlugu nipaarsaarunneqarniarsarissaaq. Naggataatigullu ilanngutsinnagu allamiut pillugit inatsisiliortoqarluni.

Inuiaat Kalaallit, taamatut eqqoriaaninnut neriuppunga kukkullunga.

Neriussorpunga kiisami allat pillugit taamaallaat iliuuseqaannaratik , kiisami Inuiaat Kalaallit pillugit sapiissuseqarlutik eqqortumik iliornikkut allannguutissatut ilannguteqqusarput ilanngutsissagaat. Inuiaat Kalaallit Nunagisaminni suliffeqarnikkut illersugaalernissaannut inatsisiliornissatsinnut pisussaaffeqarpugut.

Taamaatut naggasiillunga ataatsimiititaliamut susassaqartumik ingerlateqqinnissaa Naleqqamiit innersuussutigaarput.